

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

Protos. Lect. Dr. Vasile BÎRZU*

Rezumat:

Colindul tradițional românesc, fie de factură arhaică, fie mai modernă e marcat de tonalitatea muzicii populare, mesajului său, deși foarte frumos și emoționant, lipsindu-i adeseori acea bogăție și profunzime teologică datorită originii sale îndeosebi folclorice – populare. Există și între colinde – creații populare minunate – surprinderi și simbolizări ale tainei mântuirii și ale teologiei sacramentale implicate în aceste praznice prin elementele naturii și prin personajele sfinte participante la marele eveniment al mântuirii care este Nașterea Domnului Iisus Hristos. Însă o încercare de abordare amănunțită a bogăției teologice a evenimentelor sfinte prăznuite în perioada Sărbătorilor de iarnă, cu reliefarea unor subtile elemente de cosmologie, de soteriologie, de teologie a timpului, a lumii îngerești ce participă la evenimentele mântuitoare, a personajelor biblice și chiar mitologice implicate și transfigurate de acestea, toate alcătuind o împletire logică și fericită a simbolurilor și dogmelor mântuirii, lipsea și era necesară în colindul românesc. Acest fapt îl încearcă piesele lirice cuprinse în volumul *Răsună Cerul de colinde. Colinde și cântări teologice la Sărbătorile de iarnă*¹, adunând între copertile sale textul și notația muzicală a celor trei albume de piese originale publicate în anii din urmă.

Cuvinte-cheie:

colinde, Nașterea Domnului, poezie, cosmologie, antropologie, mântuire

* Protos. Dr. Vasile Bîrzu, lector al Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, România.

¹ Versuri și Muzică: Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu, Editura Ecclesiast / Astra Museum, Sibiu, 2017, 100 p., ISMN 979-0-69490-052-6.

Veste bună vi se aduce

Ierom. Vasile Bîrzu

Andante maestoso

Ves- te bu- nă vi se-a- đu- ce: Ră- su- nă ce- rul de co-
lin- de! Lu- mea-n ce- ruri azi să ur- ce! Ră- su- nă ce- rul de co-
lin- de! Cea mai sfân- tă din- tre prun- ce Azi în Tem- plu se a- đu- ce.
Ră- su- nă ce- rul de co- lin- de!

Colindul, în general, și cel al poporului român, îndeosebi, adună în căldura și intimitatea evenimentului Nașterii Domnului Iisus cele mai minunate și gingașe elemente, fapte și personaje biblice, sfinte și mitice într-o înmănunchere de har, bucurie, dramatism și binecuvântare spre a aduce lumii Vestea cea Bună ce schimbă continuu până în veșnicie cadrele și coordonatele existenței umane. Aceste trezeci de colinde și cântări teologice au încercat să împletească muzica, poezia, sărbătoarea și teologia, minunile sfinților, suferința și harul Fecioarei, dăruirile magilor, lumina stelei, urarea sorcovei, slava din înaltul Cerurilor, colindul îngerilor, rodul Pomului Vieții și rugăciunea și împărtășirea liturgică a oamenilor de prezența Pruncului Iisus ascuns sub toate aceste lucrări, descriind astfel Vestea cea Bună adusă omenirii prin Nașterea lui Dumnezeu în lume.

Perspectiva pe care în mod voit vor să o inspire aceste compoziții asupra colindului și a evenimentelor mântuitoare e una răsturnată, a percepției lor nu atât ca și colind omenesc și ca vestire și urare venită din Cer și de la lumea de sus spre omenire. Dacă colindul e perceput ca obicei popular de urare și binecuvântare a vieții și timpului omenesc, păstorii de pe câmpul din Betleem fiind, în gândirea folclorică, colindătorii prin excelență ce au purces la răspândirea Veștii Nașterii aflate de la Îngeri, dintr-o perspectivă teologică mai profundă colindătorii prin excelență sunt Îngerii ce sunt trimiși să împărtășească omenirii Vestea doxologică: *slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie!* Prin această urare, se inaugurează în istorie un alt început, un alt timp, al mântuirii, o altă perspectivă și un alt conținut al colindului, anume cea cerească și ontologică. Vestea, urarea și binecuvântarea colindătorilor – îngeri sau personaje cerești sau chiar mitologice – vine, astfel, din Cer și e plină de harul mântuirii ce umple noul timp, Noul Eon al mântuirii inaugurat de Hristos prin Nașterea Sa. Cum Cerul coboară pe pământ cu toată bogăția binecuvântărilor și harurilor Sale transfigurând lumea și istoria, cum e mântuit omul și care

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

e participarea Maicii Domnului și a Sfinților la taina mântuirii, aceasta vor să deslușească aceste colinde prin îmbinarea fericită dintre artă, poezie, muzică și dogmă, învățatură de credință.

Cele trei albume pe care le însumează volumul de față, prezentând notația muzicală și versurile celor treizeci de piese nou compuse, realizează o triplă incursiune în universul gândirii, pietății și bucuriei religioase pe care ciclul liturgic al Nașterii Domnului îl prilejuiește în fiecare an. De la primele vestiri ale bucuriei sărbătorilor de iarnă prilejuite de prăznuirea *Intrării în Biserică a Maicii Domnului*, sau de praznicul Sfântului Nicolae sau al Sf. Spiridon, până la încununarea și împlinirea acestor sărbători de iarnă prin praznicele *Întâmpinării Pruncului Iisus* de către Dreptul Simeon, al *Intrării Copilului Iisus în Templu* la 12 ani, sau al *Epifaniei* Domnului în care e cinstit după cuviință și Sf. Ioan Botezătorul, fiecare album caută să dea glas și să exprime, prin piese de o deosebită și profundă sensibilitate și înțelepciune, bucuria și Taina Întrupării Fiului lui Dumnezeu din sânul ceresc al veșniciei Tatălui în sânul preacurat al Fecioarei și în sânul pământului simbolizat de sălașul peșterii din Betleem. Taina Întrupării Fiului lui Dumnezeu devine astfel Taina sălășluirii Sale din intimitatea cea mai profundă a dumnezeirii, în intimitatea cea mai profundă a umanității și a creației simbolizate de Fecioara Maria și de sânul și inima pământului și a omului, în general, chemate să odihnească în ele Logosul dumnezeiesc.

Profundele valențe cosmologice, eclesiologice și soteriologice ce se dezvăluie, astfel, spre a exprima această sublimă și gingașă strămutare din dumnezeiesc în uman și creatural a Fiului lui Dumnezeu, angajează sensibilitatea adâncă, poetică și muzicală, a omului și a creației, structurând și definind un bogat univers al gândirii și sensibilității teologice și poetic-filosofice. Putem spune că aceasta a și fost intenția dintru început a compunerii acestor colinde și cântări teologice dedicate sărbătorilor de iarnă, anume de a realiza o expunere și dezvoltare a universului temelor teologiei profunde ascunse sub haina sărbătorească și jovială a praznicelor bucuriei legate de ciclul liturgic al nativității și întrupării/arătării în lume a lui Dumnezeu, și astfel de a dăruia acestor praznice, prin intermediul acestor colinde și cântări teologice, o altă haină, tot la fel de călduroasă în ceea ce privește sensibilitatea sinceră, ca și cea a colindului popular și folcloric creștin, dar mult mai profundă, considerăm noi, și mai bogată din punct de vedere teologic și sapiențial.

Dacă Sfinții Părinți ai lumii creștine ai primelor secole au înțeles ca de la sine necesar să dea un sens creștin vechilor sărbători păgâne ale solstițiului de iarnă, inaugurând un proces treptat de inculturație a ideilor creștine în aceste sărbători și transfigurând, aproape total, conținutul lor; dacă ethosul folcloric și liturgic al diferitelor popoare și biserici naționale a îmbogățit cu un conținut creștin, prin lieduri, cântece, colinde și imne prăznuirea evenimentelor mântuitoare legate de

Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

Nașterea și Arătarea în lume a Mântuitorului, în modernitate, din păcate, ethosul acestor sărbători a fost denaturat, reînviindu-se, din considerente comerciale și chiar doctrinar-politice, practici și aspecte păgâne ale acestei perioade de Sărbători de iarnă.

De aceea, opus acestor tendințe, volumul invită și la meditație asupra teologiei istoriei, deoarece prin metaforă și poezie se aruncă o altă lumină și un alt înțeles asupra istoriei, asupra religiilor păgâne precreștine, asupra dramelor și evenimentelor istorice și mântuitoare; se clarifică vina și meritul, blestemul și binecuvântarea și înobilarea, se revelează și se clarifică trăsături și înțelesuri ale diferitelor personaje mitice sau real istorice implicate în drama mântuirii evocată de Sărbătorile de iarnă, se revelează dreptatea lui Dumnezeu ce lucrează în lume și în istorie prin sfinți.

Dar, alături de aceste multiple dimensiuni, cititorul și ascultătorul ce se va lăsa colindat de aceste colinde și cântări teologice, se va putea adânci și îndulci duhovnicește în meditație asupra tainelor mântuitoare ale acestor praznice întrezărind noi lumini și înțelesuri privind teologia timpului cosmic, a eonului mântuirii inaugurat de Hristos, biruind vechiul timp – Cronos – ce privește teologia stării de cădere și sfârșiere a creației, spre a duce, în cele din urmă, omenirea și creația în veșnicia zilei a opta.

În cele ce urmează vom încerca o succintă analiză îndeosebi a acestor dimensiuni cosmice și soteriologice reliefate în aceste colinde și cântări teologice în intenția de a iniția cititorul în înțelegerea conținutului teologic pe care am dorit să-l strecurăm și să-l punem la inima ascultătorilor cu ajutorul muzicii și al poeziei.

Reîntemeierea cosmosului – „Cosmosul își schimbă strălucirea – fața!”

Deși petrecut în istorie și vorbind despre evenimente istorice ale mântuirii, colindul evocă totuși un timp al veșniciei care este timpul cerului și pământului înnoit prin venirea lui Hristos în lume. Lumina acestui nou Eon e dată însă de steaua Sa pe care o încheagă țaria, cerul ca expresie a voinței lui Dumnezeu de a lumina, călăuzi și mântui lumea aflată în întunericul păcatului. Cerul și țaria, firmamentul sunt, astfel, mediul și temelia lumii înnoite de Hristos, mediul în care razele luminii Sale hrănesc și încălzesc creația și lumea ca într-un sân de lumină, anume Sânul Luminii dumnezeiești, cu care hrânindu-se omul și creația se întăresc în Hristos.

Cosmosul devine, astfel, o imensă catedrală ale cărei „cerești domuri” „strălucesc de slavă dumnezeiască”, creând prin aceste amprente specifice ale luminii divine domenii distincte ale spațiului și timpului – eonuri – în care răsună glasul Evangheliei lui Hristos.

O exprimare poetică a economiei cosmologice și antropologice a mântuirii

„Se colindă cerurile, Slava divină! Mii de mii de îngeri în ceruri o-nchină / Glas de Evanghelie răsună-n eonuri, Strălucesc de slavă cereștile domuri! / Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!”²

Gradele diferite de înțelegere sau cuminecare a acestei Evanghelii ca lumină noetică, dau naștere ierarhiei ființării sau întemeierilor dumnezeiești ale cosmosului structurat în trepte, sau sfere, sau domuri, sau eonuri concentrice în jurul ființei divine, toate pătrunse și luminate de harul sau lumina iubitoare a dumnezeirii mediate de îngeri:

„cuminecă vestea ierarhii de îngeri/ se revarsă harul bucurii în plângeri / dragostea cerească izbucnește-n lume/ cei fără de trupuri glas dau veștii bune”.³

Evenimentul Nașterii Fiului lui Dumnezeu în lume provoacă o adevărată revoluție (întoarcere la origine) sau căutare a Sa în ceruri și în însăși Obârșia Treimică de către îngeri, steaua slujind drept făclie a acestei căutări de către îngeri a Logosului în Cerurile din care El a dispărut și S-a ascuns:

„Taina cea de nepătruns: „Unde Fiul S-a ascuns?!” Îngerii vrând s-o cuprindă Văd uimiți stea luminândă, După ea prin cer colindă!”⁴

Această căutare și colindare de către îngeri prin Ceruri cu steaua Ce-L reprezintă pe Hristos ca nouă lumină a lumii, determină transfigurarea întregului cosmos până în temeliile și temeiurile sale ultime prin care a fost creat dintru început: anume *lumina și tăria* ca elemente fundamentale ale creației și întemeierii sale.

„Unde-i Fiul veșnic? Unde e Pricina? Izvorăște-n ceruri din stea iar Lumina!”⁵

Nașterea Domnului devine astfel, momentul de început al recreării lumii, iar colindul actul de transmitere și inaugurare a acestei recreări deoarece, colindat de îngeri cu steaua, „cosmosul își schimbă strălucirea – fața!”, purtând de acum pecetea lui Hristos, fiind pecetluit de prezența lui Hristos, deși nu e deplin hristificat ci „vrea de acum să aprindă deplin lumea din a Sa Lumină.” Lumea e pătrunsă,

² *Se colindă cerurile*, în vol. *Răsună Cerul de colinde. Colinde și cântări teologice la Sărbătorile de iarnă*, Editura Ecclesiast / Astra Museum, Sibiu, 2017, p. 25. În continuare vom considera subînțeleasă citarea versurilor din poemele ce le conține, menționând doar pagina la care se găsesc acestea.

³ *Se colindă cerurile*, p. 25.

⁴ *Unde e-împăratul? Unde e Cuvântul?*, p. 27.

⁵ *Ibidem*.

Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

însă, de lumina dumnezeiască în tăria, firmamentul sau temelia ei, creată de Dumnezeu în cea de a 2-a zi a creației, astfel încât tăria lumii conține de acum înainte raționalitățile sau luminile ultime ce-i determină tensiunea împlinirii finalității ei totale în Hristos.

„Unde-i Prima Rază? Unde-i Creatorul? Din lumini își țese tăria iar dorul!”⁶

Prin Nașterea lui Hristos se realizează și se modifică, astfel, condițiile ontologice necesare mântuirii nu doar a omului, ci a cosmosului, a timpului și lumii, împlinindu-se ceea ce Sfânta Scriptură și prorocul Ezra vestește de înainte: schimbarea tăriei.⁷ Hristos e instaurat ca Împărat al tuturor veacurilor, El fiind tăria și puterea și mărirea lor, această pătrundere a luminilor Logosului în tăria lumii, determinând schimbarea lumii dintr-un cosmos înstrăinat de Dumnezeu într-un eon, într-un timp sau domeniu al existenței pecetluit de Nimbul Logosului divin.

„Ca făr’ de-nțelesuri pare veacul, timpul, În Fecioara Fiul ascunzându-și Nimbul. Unde-i Salvatorul? Unde-i Calea – Viața? Cosmosul își schimbă strălucirea – fața! Hristos își vestește Veșnica Sa Eră, Răsărind în lume pe fân în peșteră.”⁸

În această ecuație Fecioara Maria devine noua matrice (mater-mamă) spirituală a cosmosului înnoit și, de asemenea, noul cer, noua tărie sau noul firmament sau receptacol divin care, imprimându-se de Hristos-Logosul prin Întruparea Sa, devine vectorul imprimării Logosului în întreaga materie și lume – cosmos:

„Din scaunul de slavă cel ceresc În pântec de Fecioară PreaCurată, Coboară-n lume Prunc dumnezeiesc, Se naște-n lume Iubirea din Tatăl!”⁹

Reîntemeierea timpului mântuirii sau „nașterea unui nou eon în veșnicie”

Timpul noii și veșnicei Ere poartă, astfel, pecetea iubirii dumnezeiești ipostaziată în Persoana Fiului lui Dumnezeu întrupat în istorie tocmai „din adâncimi, din părintescul sân” al Tatălui ceresc, ca nouă rostire creatoare: – *Să fie lumină! – Fiat lux!*, ce face să strălucească în lume „iarăși frumusețea cea divină” ordonatoare a lumii ca și cosmos, ordine, armonie:

⁶ *Ibidem.*

⁷ *Ps 18, 1: Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria. Eze 4, 40: Aceasta este tăria, împărăția, puterea și mărirea tuturor veacurilor! Binecuvântat să fie Dumnezeuul adevărului! Iș 15, 6: Dreapta Ta, Doamne, și-a arătat tăria.*

⁸ *Unde e-împăratul? Unde e Cuvântul?*, p. 27.

⁹ *Se arată iar al lumilor Stăpân*, p. 51.

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

„De dincolo de orice veac și orice timp, De dincolo de orice eon, din veșnicie, Străluce Fiul, al Luminii nimb, Împărțășind iar lumii viață și tărie!”¹⁰

„Freamătul tăriei și arătarea stelei din Iuda” determină „deschiderea cerului, a veșniciei”, „nașterea unui nou eon în veșnicie”, „prinderea (reancorarea) lumii iarăși de ceruri”, astfel încât și timpul lumii iese / se extinde în veșnicie, iar Nimbul sau Pecetea Luminii dumnezeiești a lui Hristos-Logosul, determină schimbarea nimbului sau chipului lumii:

„În astă seară sfântă de ajun În veșnicia slavei iese timpul; Legea și umbra harului cu totu' apun Și lumea-ncepe azi de-și schimbă nimbul.”¹¹

„În adânc înalt de cer / se deschide veșnicia”, însă veșnicia, Cerul este chiar în pântecul Fecioarei Maria care Îl naște, mai presus de fire păstrându-și fecioria, pe Pruncul Iisus, deoarece pregătindu-se pentru aceasta prin petrecerea ei în Sfânta Sfințelor, ea a devenit Sfânta Sfințelor cea nouă a lumii și a firii omenești, noua origine a lumii, noua Evă cerească ce naște din ceruri deschizând cerurile pentru a-L trece, a-L face ieșit în lume pe înnoitul Bereșit, pe Hristos noua obârșie sau origine a lumii.

„se deschide obârșia /ieșind din vecii Mesia/ din Fecioara a ieșit / înnoitul Bereșit”¹²

Prin Vestea cea Bună, prin Evanghelie, nu doar Cerul ca domeniu și timp al existenței înnoite, ci Lumina Fiului din „sânul de Lumină” al Sfintei Treimi, coboară „în sânul prea curat de Prea Sfântă Fecioară”,¹³ astfel încât „Cosmosul are de acum un cer nou” în care strălucește „al dreptății Soare”, Iisus, Mesia – Lumina Stelei din Iuda – Luceafărul cel de demult așteptat să strălucească în inimile oamenilor¹⁴ ce, de acum înainte, „umple noul Eon și al crugului ceas”, făcând ca oamenii înălțați în acest timp de mântuire să exclame doxologic: *Gloria in excelsis Deo!* – *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu!* Lumea intră, astfel, în eonul sau timpul / împărăția lui Hristos, într-un timp al plenitudinii, într-un timp deschis și extins în veșnicie din care se revarsă harurile și binecuvântările Domnului Iisus ce se arată în lume:

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *În astă seară sfântă de ajun*, p. 57.

¹² *Sus, sus, sus, în adâncime*, p. 53.

¹³ *Din Sân de lumină*, p. 29.

¹⁴ *Străluce steaua*, p. 71; 2 *Ptr* 1, 19: Și avem cuvântul prorocesc mai întărit, la care bine faceți luând aminte, ca la o făclie ce strălucește în loc întunecos, până când va străluci ziua și Luceafărul va răsări în inimile voastre,

Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

*„Din anul ce acum din veac iar răsare!... Din ziua cea Una ce din veac iar răsare!... An nou din vecii izvorăște-n altare;... Se țese alt caer, eon de sărbătoare; Se toarce destin din sfânta urare: Timp plin de har și slavă Din ziua cea octavă... Se-mbracă lumea în duh de închinare”.*¹⁵

Dacă Nașterea Domnului de către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu se face Ușă cerească prin care Hristos trece în lume pentru a-i dăruia lumii un nou început sau un nou Bereșit / Obârșie, Tăierea Sa împrejur ca legământ împlinit de Pruncul Iisus conform Legii Vechi în cea de a opta zi după naștere, revelează exact izvorul Duhului și Harului ce dau caracteristicile esențiale ale noului Eon al mântuirii adus de Hristos:

*„Se dezvelește azi carnea divină, În templul trupului se taie azi altar; Pământul inimii simțind Prima Pricină Începe a izvorî în lume Duh și har”.*¹⁶

Tăierea împrejur a cărnii dumnezeiești a Trupului Lui Hristos vindecă cecăbia și îndărătnicia firii omenești căzute, înălțând-o pe aceasta până la simțirea izvorului harului ce revarsă din Prima Pricină, din Sânul Sfintei Treimi, astfel încât aceasta devine o tăiere împrejur a „inimii din care se deschide Eonul”, veșnicia zilei a 8-a, altoită-n Trupul Domnului ca nouă Lege a Harului, ce desfințează vechea Lege și împărăția vechiului timp al lumii vechi ce înainta spre zădărnice și moarte, umplând, astfel, fiecare „nou an cu veșnicia pe care doar Hristos poate s-o poarte”.¹⁷

Astfel, ciclul kairotic al timpului zadarnic specific lui Chronos – zeul timpului în lumea veche – e transformat prin înălțare și umplere cu plenitudinea și infinitatea energiilor Persoanei Logosului-Hristos, în timp al veșniciei, al înălțării epectatice din slavă în slavă într-o spirală infinită a călătoriei în veșnicia și îmbogățirea și înobilarea prin har a firii omenești însușite și ipostaziate de Hristos:

*„Și-ucide timpul vechi împărăția, Calaendele – Colindele aceasta spun; Ura-rea lor acum vestește veșnicia ...”*¹⁸

Eonul reprezintă personificarea timpului prin imprimarea lui cu duhul unei persoane. Timpul devine personificat prin teurgia pe care o realizează Hristos asupra lui; e transformat dintr-un timp al morții, al crimei din frica de celălalt ce ți-ar deranja și suprima existența ta prin chiar existența lui, specific zeității mitice vechi – Kronos – a timpului ce-și devora proprii fii, într-un timp al iubirii și al înobilării altruiste prin daruri.

¹⁵ *Vă facem urare, v-aducem binecuvântare*, p. 39.

¹⁶ *În astă seară sfântă de ajun*, p. 57.

¹⁷ *Ibidem.*

¹⁸ *Ibidem.*

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

„Hristos pe Kronos l-a făcut Crăciun, Un moș bătrân ce aduce acuma daruri, Timp nesfârșit ce nu mai trece-n van. Din darul lui Hristos se varsă haruri, Prin El vă fie sfânt și acest Nou An!”¹⁹

La această transformare a timpului căzut în timp înălțat, al mântuirii, participă și pruncii uciși în Betleem. Metamorfoza se realizează prin lupta, prin încleștarea dintre împărăția timpului vechi – Kronos –, și cea a timpului lui Hristos ce se naște prin jertfă”.

„Mai răbufnește Kronos înc-o dată / Irod pe pruncii Domnului i ucide/ și legea lumii vechi acum e lepadată / căci Domnul timpu-n Sine-L circumcide.”²⁰

Timpul vechi Kronos cu al său reprezentant în istorie, Irod, nu poate decât să ucidă să distrugă impasibil, însă Hristos „circumcide”, îngrădește, pătrunde, transformă timpul vechi, „îl risipește întru a Sa împărăție”, pecetluindu-l cu prezența și jertfa Sa și înobilându-l cu harul Său și al „pruncilor” uciși pentru El, care-l ucid pe Kronos „călcându-l cu a lor moarte” întocmai cum Hristos cu „moartea pe moarte a călcat”, transformând viața moartă în viață vie. Astfel, inculturația sau intrarea lui Hristos în epoca sau eonul timpului antic, căzut, transformă, în cele din urmă, ethosul și semnificația timpului și epocii mitice păgâne, timpul mort devenind timp viu prin „pruncii ce sabia și moartea le-ndură”, „sfărâmându-se al vrajbei perete” și „istoria schimbându-și înțelesul și albia”.²¹

La această transformare a timpului participă și Sfântul Ștefan prin martiriul său, paradigma timpului vechi, baalic, făcându-i pe iudei prizonieri tiparului existenței saturnalice, descrisă sintetic ca „desfrânată fără delege”, în care părinții își jertfesc copiii, Sfântul Ștefan fiind „răpit, jertfit prin lapidare ca saturnal rege”, „înfrângând pe toți ateii / pe Baal și pe ai lui răi zbiri / intrând în cereștile firi și făcându-i pe sfinți Moș Crăciun!”²²

Asistăm astfel, la o schimbare de panteon, pseudoprotectorii și stăpânitorii tirani ai lumii vechi fiind înlocuiți de către Hristos, de către sfinții și eroii credinței ce l-au urmat pe Hristos în jertfă, timpul sfințit de Hristos devine timpul sfinților, iar „dalbul de ani Crăciun devine Tatăl cel Bun”²³, Hristos și Sfinții martiri recucerind și înălțând prin jertfă timpul căzut și redându-i-L Tatălui creator și izvorător al timpului original, înălțat, plin de har.

Colindul ca obicei ancestral și folcloric, își revelează, astfel, dimensiunea sa cosmică cerească supratemporală, mediatore și vestitoare a schimbării timpului

¹⁹ *Ibidem.*

²⁰ *Ibidem.*

²¹ *Flori dalbe de îngeri*, p. 33.

²² *Primiti colinda cea străbună*, p. 37.

²³ *Aleruia-n tânguire*, p. 55.

Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

ca eon al mântuirii în care împărățește Hristos. Colindul e „*a cerului tindă*” ce „*primește/duce urarea ... și vestea cea blândă*” și face ca „*timpu-n vecii iar să se întindă, și lumea la ceruri iar să poată să tindă*”²⁴...

Economia mântuirii în Hristos a omului și a lumii – „În trup de mic Prunc cerești adâncimi”

Dacă Hristos-Logosul, pătrunzând tăria lumii cu lumina și înțelepciunea Sa, a oferit, astfel, lumii un nou fundament, o temelie înnoită, duhovnicească, ce pecetluiește timpul transformându-l în Eon al mântuirii, aceeași lumină a Sa pătrunzând apele primordiale ale creației schimbă și reinnoiește lumea și omul în forma sau plăsmuirea lor redându-le frumusețea originară, și mai mult decât atât, pe cea duhovnicească desăvârșită a împlinirii potențelor chipului în asemănare. Epifania sau arătarea Sfintei Treimi la Iordan reiterează momentul creației originare a lumii prin strălucirea Luminii asupra apelor primordiale ale pământului netocmit și gol:

„*Acesta-mi este Fiul!*” – „*Să fie iar lumină!*” *Răsună iar din ceruri Adâncul străpungând; Duhul iar unduiește cu aripa-i divină, Lumea iar plăsmuind-o cu nesfârșitu-i gând.*”²⁵

Sfânta Treime se arată la Iordan – Fiul Iisus Hristos se botează în apa acestui râu, dar de fapt „*Lumina Fiului cea dintru a Tatălui Lumină*” strălucește bipolar „*inundând, pe de o parte, cu harul său tot cerul*”²⁶, sau lumea îngerilor și a rațiunilor de sus, dar se afundă și în apele de jos înfrumusețând lumea de jos, lumea contemplată de Dumnezeu ca bună / frumoasă foarte. (*Gen* 1, 31), iar această bunătate și frumusețe evocă ambivalența lucrării mântuitoare dată de răsfrângerea bipolară a Luminii Logosului în cele două medii sau domenii ale prezenței sau creației divine: cerul și pământul.

Lumea cerească e bună, împlinind desăvârșit potențele Luminii Logosului, iar lumea materială e frumoasă fiind chemată să desăvârșească această frumusețe printr-o mai desăvârșită impropriere a acestei Lumini. Astfel, frumusețea reprezintă arvuna bunătății, iar bunătatea e împlinirea frumuseții, însă bunătatea stă la temelie frumuseții ce se transformă prin efort și jertfă în bunătate. Epifania reprezintă, de aceea, nu doar o simplă răsfrângere a luminii Logosului în apele cerești și pământești, ci o străpungere, o răbufnire din necreatul divin în lumea creată, prin tărie a „*Fețelor Treimii*” ce determină aprinderea/ imprimarea apelor de jos de rațiunile din apele de sus, și implicit unificarea lumii.

²⁴ În astă seara sfântă de ajun, p. 57.

²⁵ *Deschideți-vă inima, Lumina iar se arată*, p. 61.

²⁶ *Se înspăimântă oștirile-ngerești*, p. 85.

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

„Se unește lumea-ntreagă, tăria e străpunsă Ape de jos se aprind din apele de sus”.

și implicit:

„Se aprinde bucurie, se naște frumusețe. Lumea se-mpodobeste, se înnoiește iar”²⁷.

Oglindirea originară a Logosului din necreat în spiritual și mai departe în materie e echivalentă afundării Sale în Apa Iordanului ca sămânță a vieții ce fecundează lumea:

„E pântec, sân de ape, Iordanul lumea naște; Hristos-Logosul lumii în ape se afundă; Botezul ne e tainic și Naștere și Paște, Hristos, sămânța vieții, pe lume o fecundă.”²⁸

Prin țeserea Sa în apa placentei din sânul porfirogenet al Fecioarei, Duhul Sfânt al Fiului zidește Trupul lui Hristos ca plămadă a noii omeniri²⁹ ce se va zămisli și zidi, mai departe ca trup pnevmatic în Biserică, iar aceasta se va realiza prin faptul că, deja de la Întruparea lui Iisus în Fecioara, „Duhul umple al lumilor văzduh”, făcând actuală prezența lui Hristos în întreg cosmosul³⁰.

Prin oglindirea Logosului în ape „lumea e cu haruri unsă, din aripe de Duh”³¹. Botezul Domnului Hristos, Epifania Sa e sărbătorită în fiecare an infuzând har, viață, grație și frumusețe de la Duhul Sfânt creației, tocmai în momentul în care aceasta e înghețată, inertă, albă, moartă. Creația e reînsuflețită de Duhul lui Hristos botezat în Iordan, întocmai cum a fost însuflețită de Duhul ce se purta pe deasupra apelor ei întru început, dându-i-se acum gingășie, puritate!

Această idee e dusă mai departe în colindul ce poartă numele sugestiv „Cer și pământ se ating”, această atingere și unire fiind tocmai consecința Întrupării Cuvântului ce „înălță-n cer pământul”, „Tatăl îmbrățișând cu Iubirea Sa nebună – Fiul Său cel iubit – lumea, „strălucind Fața Sa – pe Fiul – în lume și înfeciorind, astfel, viața.”³²

Viața noii lumi în ale cărei ape se afundă / botează Hristos își schimbă total calitatea, coordonatele, devine înfeciorită și feciorelnică, plină de gingășie, de jertfă și milă, „luminată de Sfeșnicul Cuvântului vieții veșnice” a cărei perspectivă i se deschide împlinind-o de speranță și har.

²⁷ *Deschideți-vă inima, Lumina iar se arată*, p. 61.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Străluce steaua*, p. 71.

³⁰ *Deschideți, Deschideți porțile împărăției!*, p. 49.

³¹ *Deschideți-vă inima, Lumina iar se arată*, p. 61.

³² *Cer și pământ se ating*, p. 31.

Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

„Hristos e acum în Iordan piatra vieții Izvorând lumii viața Sa cea vie; Se umple lumea de harul dulcității Auzind glasul care strigă în pustie”³³.

Originea acestei vieți înnoite provine din redeschiderea – prin Hristos întrupat și botezat sau, mai bine zis, afundat în ape – pentru lumea și viața căzute, a accesului la prototipurile ei din apele de sus la „Lumea din Lumină – vieții mărturie” ce i „se ascunsese omului când a căzut din tărnie”,³⁴ astfel încât „aprindearea apelor de jos din cele de sus determină reînălțarea omului la chipul Cel de Sus”, la Arhetipul lui, Hristos-Logosul ca totalitate a rațiunilor creației, care e în același timp arhetipul lumii și al cosmosului create de Dumnezeu.

„Se recrează omul din apele-nălțate Până la cer, unite cu apele de sus; Duhu-i împărtășește din sfânta plinătate, Lumea cea mică-omul se reface-n Iisus.”³⁵

Recrearea și restaurarea cosmosului e simultană recreării și restaurării omului în Iisus, Hristos-Omul sau umanitatea restaurată în Hristos fiind elementul sau planul cheie al acestei refaceri a cosmosului ca macroantropos și matrice teantropică a restaurării omului:

„Sânul Părintesc naște, dă-ntrupare Fiului Său veșnic... din tot cerul sfânt, Îngerii Îl aflară jos pe acest pământ! Unde e Lumina? Unde-i Adevărul? Izbucnește glasul îngerilor – Cerul! Slavă întru cei de sus și pe pământ pace! Fiul în trup omenesc cosmosu’ îl reface.”³⁶

Deoființialitatea intratrinitară întemeiază coființialitatea umană și stă la baza unității cosmosului spiritual, a neamului omenesc și a posibilității asemănării omului cu Dumnezeu... Hristos nu e „nici înger nici ființă prin asemănare”, ci e „însuși Dumnezeu din Dumnezeu”, e „Dumnezeu-Prunc – minune!” care inaugurează posibilitatea îndumnezeirii omului pentru faptul că, făcându-se asemenea omului prin luarea trupului omenesc, face posibil ca omul să se facă asemenea lui Dumnezeu prin dobândirea de la Hristos a veșmântului de lumină încorporându-se, astfel, în Trupul Său Dumnezeiesc.

„Străluce sus steaua, se deschide cerul, Lumea aude Vestea, îmbracă Adevărul; Pătrunde-n materii lumina cea sfântă, Harul, dragostea în om se împlântă. Iese omul, lumea din trup, din peșteră, Prin Hristos începe în veci noua eră.”³⁷

³³ Glasul Proorocului, p. 59.

³⁴ Logosul ia trup de tină, p. 35.

³⁵ Deschideți-vă inima, Lumina iar se arată, p. 61.

³⁶ Unde e-împăratul? Unde e Cuvântul?, p. 27.

³⁷ Logosul ia trup de tină, p. 35.

O exprimare poetică a economiei cosmologice și antropologice a mântuirii

Și dacă matricea recreării macrocosmosului, așa cum am văzut, e Sânul Părintesc, cerul, tăria ce-ncheagă steaua ca simbol al luminii și timpului nou al lumii, matricea recreării omului ca microcosmos ipostaziat în persoana pruncului Iisus Hristos, e sânul Fecioarei, Sfânta Sfințelor, Peștera din Betleem, Pântecele Fecioarei:

„Se-ncheagă! Se-ncheagă în sânul tinerei Fecioare! Ființă ce e om întreg și-i Dumnezeu; Nu-i înger, nici ființă prin asemănare, Ci-i însuși Dumnezeu din Dumnezeu. Se țese! Se țese în sânul porfirogenet! Lumină cu tină din sânge și Duh, Al lumilor toate slăvit arhitect Umplând cu Duhul Său al lumilor văzduh.”³⁸

De fapt, Sânul Părintesc al Obârșiei divine se prelungește și e unit cu Sânul Fecioarei, acesta devenind prin economie dumnezeiască sălașul odihnei dumnezeieștii ființe ipostaziate în Trupul Pruncului Iisus întrupat în pântecele Fecioarei, odată cu exprimarea acordului voinței ei de a lua în pântece și a naște pe Fiul lui Dumnezeu în lume.

„Coboară! Coboară în sân preaplin de pudoare! Însăși dumnezeiasca ființă; Față a Luminii din treimic Soare Unind a omului cu a lui Dumnezeu voință. Aleluia! Aleluia! Aleluia! Din Cel mai presus de ființă Se naște Cel deoființă!”³⁹

Creația, natura e mediul de exprimare și întrupare a divinului, iar acest fapt e foarte important pentru că, împotriva tiparelor și concepțiilor moderne deiste și pietiste ce-l concep pe Dumnezeu ca total exterior creației și lucrând în ea doar prin legi și umbre, Dumnezeu Se Întrupează în cel mai natural mod posibil, dând de înțeles că rațiunile, orânduiala și legile firii și naturii sunt viața, limbajul și manifestarea Sa în creația înțeleasă ca trup sau ansamblu de ființe animate de Duhul Său deoființă cu Fiul și Tatăl.

„Din sân de lumină, din Tatăl ceresc Se naște în lume sfânt Prunc îngeresc; E Îngerul Sfatului Sfintei Treimi, În trup de mic Prunc cerești adâncimi. Se arată în lume din sân de Fecioară Și lumea-i nălțată în cerul sfânt iară!”⁴⁰

Pentru a deveni matrice a noii zămisliri și transfigurări a lumii, Fecioara Maria trebuie să se sălășluiască în vechea matrice a lumii, în Sfânta Sfințelor, în sălașul unde a ales Dumnezeu să locuiască și să petreacă între oameni, făcându-se Ea însăși sălaș pentru a-I da Domnului sălaș:

³⁸ *Deschideți! Deschideți Porțile Împărăției!*, p. 49.

³⁹ *Ibidem.*

⁴⁰ *Din Sân de lumină*, p. 29.

„Sfânta Sfintelor cerească, Răsună cerul de colinde! Pe prunca cea feciorească Răsună cerul de colinde! În sine vrea s-o primească, Lumea să se mântuiască. Răsună cerul de colinde! // Prunca cu chip de îngerăș Răsună cerul de colinde! Își află-n Templu sălaș, Răsună cerul de colinde! În trupul ei prea gingaș Să-i dea Domnului sălaș.”⁴¹

Și întocmai cum Sfânta Sfintelor simbolizează cerul și mintea omului și a lumii, Fecioara devine astfel noua conștiință sau minte a lumii, „al Legii nou chivot”, noua matrice noetică a lumii care scrie noua Lege a fecioriei în mintea lumii înnoite, pentru că s-a arătat cu „cerească minte”, și prin aceasta vrednică să participe cu întreaga sa ființă la întemeierea noului Legământ al lui Dumnezeu cu omenirea în calitatea ei de Logodnică și Mireasă a lui Dumnezeu.

Prin înțelepciunea ei, Fecioara cea plină de har devine, astfel, Noua Evă, opusul vechii Eve înșelate de diavol și în același timp însumează atributele noului veșnic „altar”, al Sfintei Sfintelor, devenind noua „cămară de nuntă” a lui Dumnezeu cu omenirea:

„Eva strămoașa s-a-nșelat amar, Lumea a-nălțat-o Cea plină de har; Fecioara în Templu a nunții cămară S-a sfințit spre a naște a Vieții Comoară; Al Ei prea sfânt trup l-a gătit sălaș Și-a născut în lume Sfântul copilaș;”⁴²

Fecioara sfințită că și cămară de nuntă zămislește și naște a „vieții comoară”, pe pruncul Iisus Hristos Care este „plămada omenească și divină” a unei noi umanități restaurate conform arhetipului divin originar întrupat acum în istorie nu prin rostire (în creație) sau prin plămuire și insuflare (în întâiul Adam), ci prin zămislire în pântecul Fecioarei.

Pentru a evoca importanța sublimă a acestei iconomii a mântuirii, comparațiile sunt intenționat duse la extrem și absolutizate: „Logosul ia trup de tină” ... „Cel plin de slavă ia firea omenească sclavă” ... „Duh ceresc de viață strălucea pe Adam și căzând ajunse într-al morții ham” ... „Pruncii uciși în Betleem ridică al lumii blestem jertfindu-se ei în locul iubitelui Fiul al lui Dumnezeu” ... Fecioara însărcinată prigonită de diavol, Lucifer, de fiara Apocaliptică etc. ... reliefându-se prăpastia infinită dintre dumnezeiesc și omenesc peste care Logosul întinde puntea trupului său divino-uman spre a mântui creația.

Peștera din Betleem în care pruncul Iisus Se naște din Fecioara devine noua matrice, locul de întâlnire al celor mai elocvente imagini și metafore evidențiind realismul întrupării, dramatismul kenozei divine și profunzimea transformării firii omenești realizate prin Întruparea Logosului divin.

⁴¹ *Veste Bună vi se aduce*, p. 45.

⁴² *Logosul ia trup de tină*, p. 35.

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

„În trup de tină-n peșteră săracă, Pe fân cu animalele-mpreună, Dumnezeirea-n carne Se îmbracă, Spre a face iarăși firea omenească bună. Se înspăimântă îngerii de coborâre, Cum Dumnezeu Se face om sărac, de tină!? Ca să-ndumnezeiască omeneasca fire Se amestecă cu lutul firea cea divină!”⁴³

Procesul este circular, înălțării din slavă în slavă corespunzându-i o coborâre de la firea omenească la cea pământească. Firea omenească se face bună îndumnezeindu-se, dar pentru aceasta trebuie să „se amestece cu lutul firea cea divină”, devenind astfel sămânță a noii vieți îngropată în peștera din Betleem pentru a răsări astfel Hristos noul Pom și rod al vieții ce se îmbracă în oameni ca pe om în slavă, din moarte, să-l treacă”.⁴⁴

Peștera din Betleem devine locul de actualizare și împlinire a mitului platonian al Peșterii, nu doar omul, ci omenirea veche „înjugată cu moartea” fiind eliberată de către Hristos din robia păcatului și a morții și înălțată mai presus de fire.

„L-a născut pe fân, în iesle de vită, Ca smerirea-i lumea s-o facă slăvită. Fiu Celui Ce Este, om făr’ de osebite, Ca pe om să-l ’nalțe mai presus de fire; A intrat în grotă, în tină, -n pământ, Ca să-i facă lumii harul iar veșmânt.”⁴⁵

Astfel, nașterea lui Hristos în ieslea animalelor din peșteră devine prilej de a remedia și reinterpretă mitul platonian al peșterii, al destinului omului înlănțuit și înrobii în trup și materie. Omul îmbrăcat prin cădere în hainele de piele ale necrozei și coruptibilității e reînșănătoșit, lumina lui Hristos transformând aceste haine în veșmânt de lumină, în „a harului haină printr-a Duhului și a întrupării Fiului Taină”. Omul e recreat din nou, Adam cel vechi e restaurat și mântuit de Adam cel Nou, Hristos Domnul ce se revelează, nu doar ca Mântuitor, ci și ca nou început, nouă obârșie, nou Bereșit. Și mai mult, spre deosebire de mitul platonian, omul nu capătă doar o vedere și înțelegere mai adevărată a lucrurilor exterioare dintr-o lume mai reală, ci omul se iluminează lăuntric, ontologic, „în veac și-n lumină omul se-nveșmântă” devenind fiu al luminii, Botezul Mântuitorului desăvârșind această iluminare prin har a omului:

„Se luminează omul, în har se re-nveșmântă, Din binecuvântarea din acest mare hram; Firea dumnezeiască în om mai mult se-implântă, Botezându-Se astăzi Hristos-Noul Adam.”⁴⁶

⁴³ *Se arată iar al lumilor Stăpân*, p. 51.

⁴⁴ *Logosul ia trup de tină*, p. 35.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ *Deschideți-vă inima, Lumina iar se arată*, p. 61.

Teologia Luminii dumnezeiești strălucind din steaua lui Hristos e deopotrivă Teologia Logosului dumnezeiesc, a înțelepciunii veșnice a lui Dumnezeu ce ia chip în lume, se ipostaziază și se întrupează pentru a da forma lui Hristos lumii și omului și, astfel, a le restaura. Din sânul luminii veșnice a Tatălui Luminilor, Logosul se sălășluiește în sânul Fecioarei Maria și în sânul peșterii din Betleem luând chip de tină și scoțând omenirea din robia patimilor și a întunericii. Hristos Logosul e lumina întrupată în chip de om nu spre a scoate omul din trup, ci spre a lumina pe om în trupul său păcătos. Pruncul Iisus inundă cu lumina Sa peștera materiei și astfel inaugurează Paștele sau trecerea omului de la întuneric la lumină.

„Logosul ia trup de tină, Peștera-i de slavă plină; Fiul Omului Se naște, Începe al lumii Paște!”⁴⁷

Nașterea e Paște în potență, în devenire, pentru că Paștele e naștere duhovnicească în lumină, în actualizare. Omul efectiv se reîmbracă în lumina slavei dumnezeiești pe care o primise la creație, pe care o pierduse prin cădere și pe care i-o redăruiește Hristos sălășluindu-se în trup omenesc și în peștera din Betleem. Omul și omenirea, lumea întreagă e trecută, e transmutată din întuneric în lumină, din moarte la viață, iar plămada și chiar quintesența acestei noi omeniri luminate e făurită de Hristos în Trupul și Persoana lui divino-umană:

„Hristos e al lui Adam cel nou iar faur, Cuvânt întărind omeneasca fire; Ucis e în Iordan acum vechiul balaur și-n trupul Său se-nalță o altă omenire. În trupul lui Hristos coboară focul-Duhul Sărând plămada noii omeniri;”⁴⁸

Umplerea de energii harului a Trupului lui Hristos țesut și asumat la nașterea Sa, continuă până la Jertfa Sa pe Cruce și, de fapt, până în veșnicie, însă ceea ce este important de subliniat aici e faptul că El se face izvor al harului Duhului pentru întreaga omenire.

„Al său trup sărat cu cerescul foc, Îl va jertfi-n pustiu și apoi prin Răstignire; De a celui rău putere își va bate joc, Vărsând la Cincizecime Duh peste omenire.”⁴⁹

Această Cincizecime o prevestește și o cântă mai de înainte Sfântul și Drep-tul Simeon atunci când îl întâmpină pe Pruncul Iisus la 8 zile de la nașterea Sa, văzând în El lumina dumnezeiască întrupată în firea omenească și manifestată în fiecare popor și om ca Pom al vieții și al cunoaștii binelui și răului și ca sabie sau Nume al lui Dumnezeu.

⁴⁷ *Logosul ia trup de tină*, p. 35.

⁴⁸ *Glasul Proorocului*, p. 59.

⁴⁹ *Ibidem*.

O exprimare poetică a iconomiei cosmologice și antropologice a mântuirii

„Lumină Te-ai născut în fire omenească, Lumea în Tine de astăzi poate iar să trăiască; A Ta lumină blândă pe noroade le cheamă Din neguri de păcate a Te iubi cu teamă. Descoperă lăuntric... O! Cum arde iubirea! De al Tău Duh nesfârșit cum mi-e pătrunsă firea! În fiecă popor și-n fiecare om Sabia Ta Stăpâne și al Vieții Tale pom.”⁵⁰

Sabia lui Dumnezeu trece prin inima Fecioarei, iar Pomul Vieții e răsădit din Hristos Sămânța Vieții îngropat prin nașterea Sa în lume în peștera din Betleem ce devine centrul sau mijlocul Grădinii Raiului sau a lumii înnoite care trebuie să se hrănească euharistic din acesta.

„În a Raiului Grădină strălucea-n sfântă lumină al Vieții veșnice Pom spre a-l hrăni pe-ntâiul om....”⁵¹

„Cetina și dalba floare”, Pomul vieții înnoite – „Iisus-Adam noul Om, a ajuns al vieții Pom” – ca simbol sintetic al prezenței lui Hristos în firea omenească și în lumea creată restaurată, devine mijlocul principal de împărtășire a noii vieți și prin aceasta a bucuriei Sărbătorilor de iarnă ale Nașterii lui Hristos.

„Închinare, bucurie Firea omenească-nvie Rodul Vieții și al Iubirii Intră în altarul firii, Pruncul Sfânt, al vieții Pom Înaltă pe noul Om”⁵²

Prin intrarea „în altarul firii” a lui Hristos – Rodul vieții, suntem introduși astfel în teologia simbolurilor complexe adăpostite de Cortul și Templul Sfânt ce a fost construit spre a odihni în el Numele lui Dumnezeu împreună cu slava Sa dumnezeiască. Numele e identificat cu Sabia sau tetragrama dumnezeiască, ce separă binele de rău, identificându-se astfel cu Pomul cunoștinței binelui și răului și cu Pomul vieții.

Hristos intră în Templu dându-se preț de răscumpărare pentru întreaga omenire. „Răscumpărat fiind El îi răscumpără pe toți.”⁵³ pentru că El se revelează ca fiind adevăratul Templu al lui Dumnezeu. Hristos răscumpără umanitatea și omenirea, dar o și logodește Sieși. La această Taină participă Sf. Fecioară ce e logodită Mireasă lui Dumnezeu-Tatăl. Templu e simbolul logodirii și al Legământului dintre Dumnezeu și al său sfânt popor, un legământ înnoit prin Hristos ce devine, prin naștere, Legea cea nouă întrupată și rescrisă în însăși firea omenească căzută, așa cum și Fecioara Maria scrie legea fecioriei în mintea noii umanități renașcute de Fiul ei.

Scurta analiză și deslușire a acestor colinde și cântări teologice la Sărbătorile de iarnă ne descoperă, astfel, perspectiva înțelegerii iconomiei restaurării și mân-

⁵⁰ Când a intrat în Templu al Legii dătător; p. 41.

⁵¹ Cetină și dalbă floare, p. 83.

⁵² Ibidem.

⁵³ Când a intrat în Templu al Legii dătător; p. 41.

Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

tuirii cosmosului și omului realizată prin Întruparea, Nașterea și Arătarea Mântuitorului Hristos în și către lume, încercând, prin aceasta, să restaureze în conștiința lumii moderne și postmoderne adevăratul sens și înțeles al sărbătorilor de iarnă.

Colindele și cântările teologice prezentate încearcă, deasemenea, să deslușească și să instaureze în conștiința omului modern, prin mijlocirea cântării de inspirație liturgică imnică, dar și folcloric populară, înțelesul teologic și duhovnicesc profund al acestor Praznice ale Mântuirii, așa cum l-au cunoscut și l-au predicat marii Sfinți Părinți și teologi ai Bisericii.

Urmând firul gândirii lor și speculând uneori puțin din necesități de eufonie sau de stil și armonie poetică și lirică, colindele și imnele ce le propunem cititorilor și ascultătorilor noștri, considerăm că reușesc să prezinte sintetic și melodic o înțelegere înaltă și o slăvire a iconomiei mântuirii realizate de Mântuitorul Hristos și de celelalte personaje sfinte și mitologice implicate în Praznicele Nașterii și Arătării în lume a lui Dumnezeu.

Am încercat și sperăm că am reușit să umplem și să revelăm în același timp atmosfera sărbătorească a colindelor și praznicelor de iarnă cu un conținut deplin și profund teologic, realizând cu adevărat trecerea de la colindul păgân, poporal și general creștin la colindul teologic ce angajează și afirmă prin muzică și vers sensibilitatea superioară sau *aesthisul duhovnicesc* și inima sau mintea omului (nousul) ca instrumente ale unei trăiri religioase și spirituale autentice și profunde ce-l transformă în mod real pe creștinul nostru nu doar într-un înțelegător sau înțelept, ci într-un contemporan și coparticipant la praznicul Nașterii Domnului și al renașterii sale personale.